

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe un semestru . 12
Pe o lună . 2

Preț de Duminică
Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și
Europa . 10 Cor.

Preț de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscrise nu se în-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Educația militară.

La Sibiu s'a ridicat o clădire măreață dedicată educației militare. Instalată după toate recerințele moderne și întocmită pentru 200 tineri, ea a fost inaugurată zilele aceste cu convenita sărbătorire, la care noi românii n'am ținut să luăm parte în măsura importanței evenimentului. Sibiuul este capitala ținutului adăpat de apele Oltului, ocupat de noi pe amândouă malurile dela defileul Carpaților din Turnu-roșu, până sus la gura Văii negre. În partea de mijloc a acestui ținut, în Țara Oltului, precum o numim noi, stau aproape o sută de sate în șir, toate numai românești, fără vre-un amestec de alte neamuri. Coloniile săsești, cari înconjoară această masă românească mai ales de către dealurile Târnavei, sunt astăzi pătrunse de o poporațiune română, ce manifestă tendența hotărâtă a recucerii prin muncă și cumpăt terenul ocupat odinioară prin putere regală. Pe a cui seamă ar putea să fie noul institut de educație militară dela Sibiu, dacă nu pe seama românilor?

Ne plângem și cu drept cuvânt, că în patria noastră proprie suntem cu desăvârșire excluși dela administrația publică și fiii noștri nu pot ajunge nici cu calificarea cea mai bună în slujbe publice, decât dacă își reneagă neamul.

Se distribuie pe fiecare an din vistieria statului, la care contribuim și noi în rând cu alții, multe sute de milioane de coroane ca salarii, fără ca noi să avem puțința a pro-

fita de acest isvor economic al țării. De altă parte acasă cu moșioara noastră prea modestă ne simțim din ce în ce mai strâmtorați și apăsați, fiindcă nu mai poate să ne hrănească pe toți, câți ne sporim.

Până acum și nădăduim că nici în viitor, școala și cariera militară nu ni-a fost închisă și fiii noștri câți s'au îndreptat spre ele au fost bine primiți și bine tractați de administrațiunea militară, imperială și regală. Dacă n'am avea alt motiv — și avem foarte multe și foarte importante — decât cel economic, adică a deschide fiilor noștri o carieră potrivită de subsistență și a ușora moșioarele noastre insuficiente de sarcina lor grea, am trebui să ne îndreptăm atențiunea noastră cu tot adinsul asupra școlilor militare.

Un motiv, care ne împinge și mai mult spre ele este cuprins în chiar legea noastră militară. Fiecare din băieții noștri, fără excepție, este obligat a intra în rândurile ostașilor. Nu este mai nimerit ca el să între anume pregătit pentru serviciul militar și cu aspirațiuni de comandant, decât să fie înșirat ca un glotaș supus dresurii aspre?

Afară de aceste motive mai mult practice vorbesc altele de ordine superioară, pentru îmbrățișarea carierei militare din partea românilor. Situațiunea noastră politică de astăzi se aseamănă în multe privințe cu cea de supt împărăteasa Maria Teresia. Nu mai sântem ca atunci iobagi și nu mai muncim și asudăm pentru punga nemeșilor de tot soiul, dar ne simțim și astăzi strânși în

chingi de o stăpânire tot așa de răuvoitoare ca și atunci. Când Maria Teresia a trimis în Ardeal pe generalul Bucow ca să organizeze regimentele de grăniceri, toți românii au alergat spre el și și-au manifestat dorința de a intra în aceste regimente, numai pentru a scăpa prin aceasta de iobăgime. Heidendorf, secretariul comisiei de organizare, spune în autobiografia sa, că »dacă ar fi fost de lipsă și dacă s'ar fi permis toți românii ar fi devenit grăniceri«. Și astăzi, firește în alte forme ca atunci, nu putem vedea în militarizarea românilor, decât o ușurare a sorții lor.

Instituția armatei comune n'a fost încă atinsă de spiritul intolerant al șovinismului maghiar și românul află în ea nu numai o scăpare, ci și un teren de cultură superioară. Educația militară în monarhia noastră nu va corespunde întru toate recerințelor mari de astăzi, îndeosebi va fi inferioară celei germane, dar în comparație cu educația dată de institutele maghiare este în tot cazul de preferit. Lipsește și în școlile noastre militare, firește, spiritul național, dar cel puțin în ele acest spirit nu este ucis ca în școlile ungurești. Și când ar fi vorba a alege într-o generație de oameni influențată de școala maghiară, și între una influențată de școală germană militară, alegerea pentru noi românii n'ar fi nici decât grea. N'avem decât să ne aducem aminte de vr'o câteva nume distinse ale puținilor noștri militari, cari au făcut parte din corpul ofițeresc austriac, pentru a ne convinge că și din școala militară pot să iasă cei

Scrisorile lui V. Alexandri.

Seria a 2-a.*

Intâia serie din scrisorile lui Vasile Alexandri am publicat-o, împreună cu regretata scriitoare Eugenia Caracalechi, într'un volum, apărut la 1904 în editura bucureșteană »Socec«. Se cuprindeau în acel volum numai scrisorile adresate d-nilor T. L. Maiorescu, Iacob Negruzzi, răposatul Al. Papadopol-Calimach și d-nel Alexandri. De-atunci însă noi am continuat adunarea acestor prețioase documente literare și am mai publicat câteva din ele prin »Convorbiri Literare«. Numărul lor este foarte mare, căci poetul cultiva cu multă hărnicie genul epistolar. Va trebui o muncă întinsă până ce toate scrisorile vor putea fi adunate la un loc, de prin ziare și de prin arhivele familiare. Socotim totuș că această a noastră colecție de scrisori este destul de bogată pentru a o împărtăși cititorilor în formă unitară. Ele nu sânt numai contribuții biografice pentru cunoașterea lui Alexandri, — sânt în majoritate pagini îngrijite de proză literară. Seria aceasta a 2 a a publicațiunii noastre cuprinde scrisori trimise diferitelor persoane și nu are o altă continuitate decât pe cea cronologică. Acesta este însă singurul mijloc practic de publicare. O noua serie va trebui să întrunească la un loc corespondența poetului cu cel mai intim prieten al său, cu Ion Ghica și cu soția acestuia, ale căror scrisori, în majoritate franțuzești, se păstrează la »Academia Română«, în multe volume. Credem că cititorii acestor pagini, obicinuiți cu altă lec-

* Va apare în volum în ediția »Minervei«.

tură, mai ușoară și mai distractivă, citind mai cu luare aminte se vor obține și cu nota intimă și plină de poezie a acestui material istoric-literar și-și vor găsi într'ânsul partea de interes.

Bucureștii, în Oct. 1909.

II. Chendi.

I.

Lui Grigore Alexandrescu.

Iasi, Martie 1844¹⁾.

Iubite prietene, Corespondența noastră a avut până acum mare asemănare cu teatrul național, carele — după cum știi — adeseori a răposat și a înviat. De unde oare să vie aceasta? Eu, după cât înțeleg, vremelnicile tăceri între noi se trag din oarecare cătime de lene ce ne-au hărăzit natura, pentru ca să facă, poate, o mai mare apropiere între simțirile noastre. Totodată socot că ele vin și din încrederea ce avem în înșine asupra prieteșugului care ne leagă, încrederea ce ne face să socotim de prisos orice protestate amicală. Aceste două pricini binecuvântate, sânt prea destoinice și prea puternice, pentru ca să mai căutăm altele drept desvinovășiri. Ne mulțumim, deci, cu dănele mai ales că, precum am zis, amândoi sântem fierbinți slăvituri a lenii și o cunoaștem ca unul din cele mai plăcute daruri din partea cerului.

1) Ms. Acad. Rom. Nr. 803. p. 5. Printre scrisorile lui Ion Ghica. Pe față ca adresă, »Dlui Grigori Alexandrescu, București«. O scrisoare a lui Alexandri către Ghica (din 1842), dovedește că Alexandri își trimitea adeseori scrisorile către poetul Alexandrescu prin mijlocirea lui Ghica.

Cu toate acestea, pornirea lui I. Ghica de aici m'au trezit, făcându-mă să gândesc că trebuia să profite de un ocazion cu atât mai scump, cu cât este mai rar. M'am trezit și mi-am destins ciolanele, ca un om ce se scoală din somn, și găsindu mă din norocire cu hârtia, cu cerneala și cu condeiul supt ochi, am zis: *Cruce ajută* și m'am pus la lucru, pe cum vezi. Fă, deci, și d-ta ca mine și-mi dovedește că tot ești în viață pentru că mă tem că te-or fi înădușit jalobile²⁾, mai ales că ele te-or fi strângând de gât în toate zilele.

Nu te întreb ce faci, pentru că îmi închipuesc foarte lămurit traiul unui poet în adunarea jalobelor, anaforalor și a altor multe parascovenii pocițe de soiul lor. Un enicer la călugărie n'ar căsca de urt și n'ar blestema soarta mai cumplit. Un poet în slujbă îmi pare tot așa de curios ca dl Aristia poet și ca dl Eliad autor român. Spune-mi un lucru numai: tot ne compui poezii?

Aceasta mă intrighează mai mult decât toate și cu toate că întrebarea mea pare cam dișanțată, fiind făcută unui poet, dar trebuie să mărturisesc că aștept răspunsul cu nerăbdare, pentru că cunosc înrăurirea hărțiiilor de cancelarie asupra duhului omenesc. Cunosco un tânăr, care până a nu intra în slujbă, făcea frumusele versuri și după ce se trudi câți-va ani în tribunaturi, iată cele întâi versuri ce alcătuie către iubita lui.

Așa precum în predmetul dragostii ce-ți păstrez Pomenitele-mi decosuri, haine, nu vrei să crezi, Drept aceea cu respect înc'odată-ți pomenesc Că-ți sânt prea plecată slugă și din suflet te iubesc.

Toate aceste, iubite Alecsandrescule, sânt zise

2) Jalbele.

mai buni naționaliști. Generalul Boda și colonelul Ursu, cum și regretatul Constantin Stejar care ne părăsește tocmai acum, sunt bărbați, cari au ajuns a fi chiar în fruntea mișcărilor noastre naționale.

Și motive politice de prima ordine trebuie să ne îndemne a îmbrățișa tot mai mult cariera militară. Este pentru noi, ca popor, indispensabil ca reprezentanții noștri să străbată în cercurile conducătoare ale monarhiei și să se apropie de persoana monarhului. Soluțiunile chestiunilor politice cari se dau în momente hotărâtoare, se dau în lipsa noastră desăvârșită. Succesele politice ale lui Șaguna și darul bogat ce s'a revărsat din activitatea acestui bărbat asupra poporului român, sunt a se mulțumi pozițiunii sale, ce și-a creat în cercurile conducătoare și în jurul tronului. Să nu se creadă că un militar n'ar avea puțință a înișuri mersul politicii, sau că ar fi mai ușor pentru un episcop să-și creeze o pozițiune politică, decât pentru un general. Din contră militarii au mai multă pregătire și au un drum mai neted decât clericii spre această țintă. Dacă oligarhia maghiară va capitula cândva, meritul principal al succesului va reveni generalilor austriaci, cari, apărând unitatea armatei și al imperiului, înflințează în mod hotărâtor mersul politicii. Pentru noi românii toate drumurile, cari duc spre cercurile hotărâtoare ale monarhiei ne sunt închise, afară de cel militar.

Cu cât fii noștri se vor dedica mai mult carierei militare, în aceeași măsură cresc șorții ca reprezentanți ai poporului român să poată contribui la mersul politicii în patria noastră. Și micul popor croat mai ales, tot pe această cale a știut să se aperse de mari primejdii, la cari a fost expus.

În sfârșit, însă nu mai pe urmă, trebuie să ne îndemne motive patriotice ca în apărarea comună a țării, noi românii să ocupăm locul ce ni-se cuvine, nu numai ca gloate comandate de alții, ci ca bărbați cu aptitudini și virtuți militare, ca tacticieni și strategii. Ne-am creat un stat prețios și

învățătoresc număr și bine calificat, avem și un corp juridic respectabil, ne mândrim astăzi și cu o mică ceată de administratori financiari, pentru ce n'am avea ambiția să ne creăm, prin școlile militarești pe cari armata le înființează chiar în mijlocul nostru și le conduce în spirit bun, un corp ofițeresc, spre fala noastră și spre conservarea și apărarea intereselor mari ale poporului?

Moștenitorul de tron și noul partid creștin-social. Se știe că din adunarea constituantă a noului partid creștin-social s'au trimis telegrame omagiale împăratului și moștenitorului de tron. Face senzație faptul că moștenitorul de tron a răspuns pe adresa președintelui, contele Szapáry Pál, cu următoarea telegramă:

Mulțumesc din toată inima domnului conte și membrilor partidului social-creștin pentru felicitarea telegrafică și mă bucur foarte mult de manifestarea credinței către casa domnitoare și a sentimentelor d-voastră patriotice. Archiducele Francisc Ferdinand.

Presa ungurească, fără deosebire de partid, este indispusă de aceasta telegramă.

»Branik« despre partidul creștin-social. Organul deputatului Polit nu prea are multă încredere în noul partid unguresc. Într'un număr recent zice, că un partid, care să aibă viitor va fi numai acela care va înscrie în programul său deplină libertate a învățământului, așa cum pretinde partidul naționalităților, și cel social-democrat. Prin acordarea libertății presei și a întrunirilor, încă nu se poate spera la o pace, care să îngăduie țării dezvoltarea liniștită, pe teren economic și social.

Un vot împotriva lui Justh. Propaganda lui Justh pentru înființarea băncii autonome nu are pretutindenea aderenți. În multe părți independența economică a Ungaria nu este sprijinită așa după cum o dorește șeful sciziunii independente.

La o adunare a partidului independențist ținută în Kaposvár (com. Somogy) s'a votat, la propunerea președintelui contele Aladár Széchenyi, în-aredere lui Kossuth, conducătorul acestui partid.

Cât despre banca autonomă s'a spus, că ea are vreme să se înființeze în timpul fixat de lege.

Propunerea unui membru al acestui partid Dr. L. Kyssely, de a se trimite o telegramă de aderență lui Justh, precum și amendamentul deputatului Gál Gaston de a se fixa termenul înființării băncii autonome a fost respins, în urma declarației fișpanului Kapottsfy.

Situația politică în Austria.

— Dela corespondentul nostru. —

Viena, 2 Noevrie.

Austria se află în plină criză ministerială. Parlamentul este închis pe un timp nederminat și cei doi miniștri cehi sânt demisionați.

»Monitorul oficial« de mâine va publica decretul prin cari demisia ministrului de agricultură Braf este admisă și șeful de secție Pop este primul conducător provizoriu al ministerului, fiind și el de naționalitate cehă. Ministerul național al cehilor, ocupat până acuma de deputatul Zacek rămâne neocupat.

Criza aceasta este foarte serioasă și va fi nevoe de multe eforturi pentru a o rezolva căci ea este pricinuită de neînțelegerile dintre germani și cehi.

Motivul imediat care a provocat retragerea ministrilor cehi, a fost sancționarea legilor votate de dietele celor patru provincii germane ale imperiului, adică Austria de jos, Austria de sus, Salzburg și Vorarlberg, prin cari se fixează limba germană ca singură limbă oficială în aceste provincii.

De fapt, cehii nu sânt prea loviți de această lege, deoarece în Austria de sus, Salzburg și Vorarlberg nu există de loc cehi, iar în Austria de jos s'au prevăzut în lege că actualele comune cehi din provincie sânt excluse din lege. În ori ce caz însă tendința legii este anticehă și se înțelege că aceștia protestează contra ei.

Consiliul național ceh s'a adresat azi împăratului, cerându-i să nu sancționeze legile, cari ofensează greu onoarea poporului ceh și sânt cauza unor continue lupte naționale în Viena, care nu-i numai capitala Austriei-de-jos, ci și a întregului imperiu și a tuturor națiunilor. Mai departe telegrama spune că cehii sânt întristați că s'a găsit un ministru și un ministru-președinte ieșit dintre funcționari, care se pregătește să prezinte prea înaltei sancțiuni o astfel de decizie.

Aceiași telegramă a fost trimisă și deputatului Glombinski, cu adaosul că poporul ceh își ex-

aici, pentru ca să te scutur de lene și să te îmboldesc a-mi scrie mai de grabă și a-mi trimite o frumoasă bucată de poezie pentru foaia literară »Propășirea«. Pân' atunci însă, te înștiințez că sânt ca Toma necredinciosul și ca cele 4 versuri au să-mi treacă adesa prin minte¹⁾. — Al dtale prietin V. Alexandri.

II.

Lui Ion Ghica.

Iasi, 9 Dec. 1844.

În sfârșit iată te iarăși eșit la iveală, dragul meu Ghica. Noroc că s'a întâmplat așa, fiindcă eu nu mai știam cărui sfânt să mă adresez pentru a avea noutăți despre tine. Te credeam plecat în America, plecat fără mine. Inchipueți paraponul meu. Ți-am scris mai multe răvașe, cari au rămas fără răspuns. Le-ai primit s'au nu? Problemă.

Ai aflat negreșit despre incidentele mai mult sau mai puțin ridicole și posnașe, cari au urmat aici în lipsa ta: Exilul lui Cogălniceanu și acela al lui Negruzzi, uciderea bietei noastre gazete. Era gata să fiu și eu coprinș în proscricție și n'am fost exclus decât în hațrul tatălui meu. Cel puțin așa mi-au spus câteva persoane bine informate. Cu toate astea aș fi fost cu mult mai mulțumit, să fiu exilat, decât să asist la ultimele momente ale dragului nostru copil, ale scumpel noastre »Propășirea«²⁾. Inima mea de tată s'a sfâșiat

¹⁾ Alecsandrescu, drept răspuns, trimite imediat articolul în proză »Cozia« (tip. în »Propășirea« dela 30 Aprilie) și poezia »Umbra lui Mircea sau o seară la Cozia«.

²⁾ Scrisoarea aceasta e scoasă diu Ms. Acad. nr. 803. E vorba aici de suprimarea revistei »Propășirea« apărută la 1844, având ca redactori resp. pe V. Alexandri, P.

când Marea Adunare i-a dat lovitura cea din urmă, lovitura groaznică, ce m-a desgutat de orice fel de redacțiune, — adunare caraghioasă, care m'a făcut să-mi fie groază de orice ministru. Să le fie ridicolul ușor, fiindcă s'au așezat ca adevărate stavilare, pentru a împiedeca orice progres.

Am auzit vorbindu-se de *Săptămâna*¹⁾ înainte de a fi primit scrisoarea ta și am făcut multe urări ca să aibă soarta mai bună ca răposatul nostru jurnal. Curaj deci, voi de-acolo. Arătați tuturor adunărilor burlești, că spiritul e un Fenix, care nici-odată nu moare, că-l poți comprima câte-odată, dar nu-l poți înăbuși. Cât despre mine făgăduiesc că voi da partea mea de lucru și că fără întârziere o să mă apuc de muncă. Negruzzi m'a însărcinat de-asemena să-ți comunic intenția lui de-a face parte dintre colaboratori, te roagă să-ți aduci aminte de el și îți mulțumește pentru pasagiile din scrisoarea ta, cari îl privesc. N'a fost la București, ci la țară, din înalt ordin. Mă îndemni să mă duc la Mânjina²⁾ M'aș duce cu dragă inimă, dar deocamdată mi-e imposibil a lipsi din Iași. Rămâne deci ca tu să-ți prelungești excursia până aci. Să nu începi să te crezi, căci, pe cuvântul meu, e adevărat ce-ți spun: Toți prietenii te doresc, asemenea

Bals, Ion Ghica și M. Kogălniceanu. C. Negruzzi și după el Alexandri spun că suprimarea s'a făcut din cauza nulei lui Negruzzi »Toderică«. Amănunte asupra acestui caz vezi în articolul »Soartea unei reviste în 1844« de N. Carlojan în »Conv. Lit.« 1907 p. 197.

¹⁾ Revistă proiectată care n'a apărut.

²⁾ Moșia familiei Negri.

și multe doamne. Nu mai departe ca ieri, o tânără și drăguță persoană îmi spune că te regretă mult și că conversația spirituală lăncezește foarte mult din lipsa ta. Vino odată, ce dracu! Nu e mare greutate să străbați 10 poștii, când e vorba să faci plăcerea unor doamne drăguțe și unor prieteni sinceri.

De altfel aduți aminte de galanteria franțuzască și... pas accelerat, marș! Sânt sigur că dacă ne-ai face tu o vizită, planul meu de călătorie la București s'ar îndeplini mai lesne și chiar s'ar putea ca să plec cu tine. Ce plăcere atunci, *che gusto, che piacere!* Amândoi într'o droșcă bună și... mână surugiu... unu doi, la drum! Fără a mai pune la socoteală poetica țigară, tovarăș încântător la drum...

Dar eu îți spun lucruri vesele când nu sânt de loc dispus spre veselie și când, din potrivă, sânt supt influența unui gând mai mult decât întunecat. Gândul ăsta mă urmărește din clipa când am privit scrisoarea ta și mi-e teamă să mi-l explic. Totuș trebuie să se sfârșească odată, căci e de nesuferit. Spune-mi ce înseamnă pecetea neagră și chenarul îndoliat dela scrisoarea ta? Ți-s'a întâmplat vre-o nenorocire? Nu cutez să-ți spun mai mult. Frate meu îți trimite amicitia lui. — La revedere. V. Alecsandri.

Ne venise în gând să continuăm la București tipărirea »Propășirei«, dar de vreme ce sânteiți pe cale a scoate alt jurnal, asta ar fi greu, mai bine să renunțăm.

primă profundul lor regret că membri poloni ai ministerului au votat pentru aceste legi antislave.

Cei doi miniștri cehi demisionași au fost numiți cu această ocazie consilieri intimi, ceea ce cehii consideră ca un fel de satisfacție.

O altă satisfacție mai mare vor obține probabil în curând prin demisia ministrului național german Schreiner. Azi s'a anunțat în mod oficial primirea demisiei celor doi miniștri cehi și deja s'a zvonit că, Schreiner are dorința să demisioneze. De altfel, situația întregului minister e nesigură.

Situația politică este foarte grea. Statul are acum nevoi foarte mari. Bugetul trecut s'a isprăvit cu un deficit de peste 40 milioane; tot acum e nevoie de mari credite pentru a plăti cheltuielile făcute cu ocazia anexiunii Bosniei; ministrul de război și comandantul marinei cer sume mari pentru completarea armamentului; populația cere măsuri grabnice contra scumpetei tralului; legi importante, ca tratatele de comerț cu România și statele balcanice, asigurarea contra accidentelor ș. a. așteaptă rezolvarea. Și între acestea, cearta dintre cehi și germani se accentuează. Guvernul a luat acum partea germanilor; cehii amenință cu obstrucții, dacă se îndeplineau dorințele cehilor ar fi proclamat germanii obstrucția.

Guvernul Bienerth are intenția să facă o nouă încercare de împăcare a cehilor cu germanii pe terenul dietei din Praga. Având în vedere că încercarea aceasta n'a reușit în vacanță, când conflictul nu ajunsese încă așa departe, e greu de sperat că acum tratativele vor avea un rezultat mai favorabil.

Și atunci? Germanii susțin că, Bienerth se bucură de nemărginită încredere a împăratului, care ar fi dispus să închidă parlamentul și să decreteze intrarea în vigoare a tuturor legilor pe baza art. 14 din constituție, care prevede că atunci când parlamentul refuză să lucreze, guvernul e în drept să octroaze legile. Alții cred că se vor face alegeri generale noi.

Totuși e greu de crezut că împăratul va recurge la aceste măsuri extreme înainte de a fi făcut toate încercările pentru o rezolvare pașnică a crizei, așa că e de prevăzut că în curând guvernul Bienerth se va retrage.

Cum se vede nici pentru convenția comercială austro-română nu sânt prea multe șanse, și va mai trece multă vreme până va putea intra în vigoare.

Din România.

Banchetul artileriei. Ofițerii de artilerie din țară, din activitate și de rezervă, au sărbătorit Sâmbătă seara, printr'un banchet dat în sala cea mare a muzeului lui de artilerie din curtea arsenalului armatei, introducerea și completarea artileriei românești cu tunuri cu tragere repede.

Curtea și fașada arsenalului erau decorate cu drapelul național, și ghirlande de flori, cu lumini electrice în trei culori.

Sala muzeului era frumos împodobită de jur împrejur cu arme, obuze, șrapnele, săbii, etc., iar în mijloc se afla un frumos policandru cu lumini electrice, făcut numai din săbii.

La orele 7 a sosit A. S. R. prințul Ferdinand, comandantul corpului II de armată, însoțit de A. S. R. prințul Carol, sublocotenent de vânători, care au fost întâmpinați de dnii general Manu, Ionel Brătianu, prim-ministru, care se afla în uniformă de căpitan de artilerie, în rezervă, Toma Stelian, ministru ad interim de război, general Crălniceanu șeful marelui stat major al armatei, general Boteanu secretar general al ministerului de război, general Coandă, inspectorul general al artileriei, și de toți ofițerii superiori de artilerie.

Muzicele regimentelor 10 de artilerie și Mihai Viteazul Nr. 6 au intonat imnul regal.

Altețele Lor Regale au fost conținute la masa comitetului organizator, care se afla în dreapta cum intri în sala muzeului.

În tot timpul mesei, muzicile au cântat ariile cele mai frumoase.

La șampanie A. S. R. Prințul Ferdinand ridică cel dinlăi toast pentru M. S. Regele, șeful suprem al armatei, care la venirea în țară și-a ales arma artileriei și ca e, din cauza sănătății, de și nu poate să ia parte la banchet, totuși cu inima și gândul este la artileriști.

Ofițerii izbucnesc în urale nesfârșite, iar muzica intonează »Trăiască Regele«.

Moștenitorul Tronului, continuând, spune că de și nu este artilerist, însă face parte dintr'o armă care e soră cu arma artileriei, căci artileria și cavaleria trebuie să opereze împreună în timp de război pentru a repurta victorii.

A. S. R. termină bând pentru artileriști și pentru bătrânii intemeietori ai artileriei, care trebuie să serve de exemplu tinerilor ofițeri de artilerie.

D. general Manu mulțumește A. S. R. Prințului Ferdinand pentru această atenție. Face istoricul artileriei și spune că la 67 armata românească nu avea tunuri, la 69 s'au comandat primele tunuri de bronz, cari azi se găsesc depuse la arsenal; la 77, în timpul războiului, avea tunuri ghintuite.

Termină strigând: »Trăiască artileria română!«

D. I. I. Brătianu, bea pentru M. S. Regele și pentru menținerea tradițiunii artileriei victorioase.

D. general Coandă, inspectorul general al artileriei, spune că, ziua de 15 Mai 1877, din timpul războiului, când s'a tras primul tun, sub comanda M. S. Regelui și cea de 10 Mai, când s'a dat neatârănarea, trebuie să fie scumpe oricărui artilerist și să-și aducă aminte că la 15 Mai 1902, la banchetul ce s'a dat tot la arsenal. M. S. Regele a zis: »Țara și cu mine se poate bizui pe această armă« și ca răsplătă a dat numele său regimentului 1 artilerie, iar regimentului 2 artilerie, ca omagiu i-s'a oferit de M. Sa Regina, portretul Suveranului. Artileriei i-s'au adus mereu îmbunătățiri, așa că azi o să avem 20 de regimente de artilerie cu bateriile călărețe și vom avea 102 baterii cu tunuri cu tragere repede. Tunul cu tragere repede este munca ofițerilor artileriști români.

Termină arătând recunoștința artileriei pentru bărbații de stat cari au trecut prin această armă.

În tot timpul banchetului a domnit cea mai mare animație.

Alegerea decanului facultății juridice din Iași. Luni s'a făcut alegerea noului decan al facultății juridice din Iași, în locul dlui Matei Cantacuzino al cărui mandat a expirat.

A fost proclamat ales d. D. Alexandrescu care a întrunit 5 voturi.

Plecarea A. S. R. Prințului Ferdinand. A. S. Regală Prințului Ferdinand a plecat ieri la Berlin spre a reprezenta pe M. S. Regele Carol la botezul ultimului fiu al împăratului Wilhelm al II-lea.

Sedința Sf. Sinod. Ieri dimineața Sf. Sinod a ținut a patra sedință a sesiunii de toamnă.

Au luat parte la această sedință, pe lângă d. Spiru Haret, toți membrii Sinodului, afară de P. S. Sa Episcopul Gherasim Safirim al Romanului.

După ce au fost rezolvate mai multe lucrări curente, de o importanță secundară, membrii Sf. Sinod au luat în cercetare chestiunea repaosului duminical și au hotărât în unanimitate să intervină pe lângă guvern, în sensul de a se acorda repaosul duminical complet, în toate Duminicile și sărbătorile legale. În sensul acesta se va alcătui o propunere motivată din partea Sf. Sinod.

P. S. Sa episcopul Nifon, care fusese delegat de Sinod să intervină pe lângă P. S. Sa episcopul Romanului pentru împăcare, a comunicat adunării prelaților că demersurile făcute au rămas infructuoase. Spre a se achita de misiunea ce i-se încredinșase, episcopul Nifon a trimis imediat o telegramă episcopului de Roman, rugându-l să-i indice locul și timpul în care ar putea să discute amândoi chestiunea memoriului despre care am vorbit la timp.

Cu toate că au trecut mai multe zile dela expediarea acelei telegrame, P. S. S. episcopul Nifon n'a primit nici un răspuns.

În ceea ce privește scrisoarea d. lui Gomoiu, publicată în coloanele ziarului »Adevărul«, prin care se înregistrează o declarație a episcopului Nifon și anume că Prea Sfinția Sa se unește cu memoriul episcopului de Roman, episcopul Nifon a declarat că toate acele afirmațiuni sunt neexacte, că n'a aprobat niciodată purtarea episcopului Gherasim și că se unește în totul cu hotărârile și lucrările Sf. Sinod.

Sedința s'a ridicat la orele 12 din zi, anunțându-se cea viitoare pentru Miercuri, 21 Octombrie, la orele 9 dimineața.

Moartea lui Constantin Stejar.

În comuna sa natală în satul Jina, din comitatul Sibiiului, s'a stâns din viață în vârstă de 95 ani unul dintre mulții bătrâni harnici, unul dintre paznicii viteji ai vieții noastre culturale și etnice, căpitanul pensionar Constantin Stejar.

Născut din părinți economi în Malu 1814, a învățat în școlile militare din fosta graniță și ca răsplătă pentru sânguința lui, a fost trimis cu ajutor din partea regimentului la pedagogia din Leibach.

După terminarea studiilor a fost aplicat ca instructor la școala din Orlat, iar mai târziu în comuna sa natală.

În anii de fierbere a luat parte la mișcarea revoluționară supt drapelul austriac cu rangul de sublocotenent. La 1851 a fost înaintat locotenent iar la 1863, căpitan în regimentul 46, rang cu care s'a retras în pensie în acelaș an.

Stabilindu-se în Sibiiu, în focarul vieții noastre culturale, căpitanul Constantin Stejar a luat parte la toate mișcările vieții noastre sufletești și a fost unul din inițiatorii celor mai frumoase instituții cu care se fălește neamul nostru de astăzi.

Membreu fondator al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, și al »Societății pentru crearea unui fond de teatru«, membru ordinar în »Reuniunea femeilor române«, în »Societatea sodalilor români din Sibiiu«, la »Reuniunea de pompieri«, la »Reuniunea de agricultură a comit. Sibiiu« etc. etc. așa a înțeles căpitanul Stejar împlinirea datorințelor sale, față de neamul său.

Ca peședinte al comitetului pentru administrarea fondurilor grănițerești, loc pe care l-a cedat răposatului Baron Urs de Marginea la 1871 — s'a ilustrat prin conștiințioasă muncă și prin deosebitul interes cu care a purtat de grijă acestor averi câștigate, ban cu ban din ostenele moșilor noștri. (Auzi d. le Burdea, și u. exemplul!).

A fost și casier al »Asociațiunii« dela 1865—1883 și în acelaș timp îndeplinea și funcția de inspector seminarial numit de Șaguna, care recunoscuse deosebitele calități și cinstea acestui destoinic bărbat.

Viața lui a fost un șir întreg de fapte mari și de pilde, care ar trebui imitate de toți aceia, cari au în mână conducerea destinilor noastre.

Odihnească în pace acest harnic bătrân și nouă celor rămași în urmă lumineze ne munca lui deapururi calea viitorului!

Alegerile parțiale de membrii în congregația Aradului.

Arad, 3 Noemvrie.

Azi s'au împlinit prin alegere vacanțele în congregația comitatului Aradului, din cercurile Cermi, Cintel, Chișineu, Buteni și Târnova.

Se știe că clubul național comitatens din Arad și-a pus în toate cinci cercurile candidații săi.

Rezultatul, pe care îl aflăm din patru cercuri, este pentru noi nesatisfăcător.

Am câștigat într'un singur cerc, al Butenilor, în care a învins d. Dr. Gheorghe

Popu, și am pierdut, ori cel puțin, n'am recăștigat terenul pierdut de mai înainte, în cercurile Târnova, Cermei și Chișineu. Din Cinteț nu cunoaștem rezultatul.

Correspondenții noștri ne telegrafiază următoarele:

Buteni.

Lupta de aici a fost strașnică. Administrația și-a făcut de cap. Mizerabil s'a purtat solgăbirăul Hăjdu care a atacat și pe dd. Dr. Grozda și părintele Bodea. Jandarmii au bruscat poporul, care a păstrat însă o atitudine demnă. S'au dat de tot 412 voturi dintre cari candidatul nostru a întrunit 230, iar candidatul ungar 186.

Cermei.

Aici am avut o cădere rușinoasă. Cermeiul era privit ca adevărată cetate a noastră. Am pierdut-o deaștădată. Vom stabili în urmă vîna.

Chișineu.

În acest cerc sîntem în minoritate noi românii, lupia s'a dat deci mai mult pentru cinstea steagului.

Tîrnova.

Rușinoasă este însă căderea din Tîrnova. Candidatul nostru Dr. Emil Monția a întrunit abea câteva voturi. Singur comuna Moroda și o parte din Șilingh'a a votat cu candidatul nostru. Restul a votat, fără rușine, cu candidatul străin. Unde era preoțimea și învățătorimea? Ei invocă pretextul că clubul nu i a avizat. Dar din »Tribuna« nu știau? Mare rușine!

Cinteț.

Până la ora încheierii nu ni-a sosit rezultatul.

„Astra“ la Checea-română.

»Despărțământul Becicherec« al Asociațiunii noastre și-a ținut la 24 Octombrie n. c. adunarea cercuală în comuna Checea-română, comitatul Torontal. Checea-română se desparte numai în privința administrativă de Checea-croată (Horvát-Kécsa), almintrelea ambele aceste comune formează o comunitate, un sat.

După recensământul din 1900, Checea-română are 2656 locuitori cu un hotar de 4731 jug. catastrale, iar Checea-croată are numai 972 locuitori, însă cu un hotar îndoit mai mare, cu 8011 jug. catastrale, — de unde rezultă, că croații (și nemții) sînt mai bogați ca românii. Observăm că și românii sînt diligenți la lucru și buni agricultori. Ar fi de dorit însă să se ocupe și cu alți rami de economie, cum e grădinaritul, stupăritul și vieritul, tocmai fiindcă agrul este ocupat de străini.

În privința naționalității, populația se împarte cum urmează:

	Checea rom.	Checea-croată.	Total.
Români	1727	149	1876
Sârbi	419	133	552
Croați	95	385	480
Nemți	242	130	372
Unguri	48	171	219
Alții	125	4	129
	2656	972	3628

Din datele aceste rezultă, că Checea este una dintre cele mai poliglote comune în comitat, împopulată fiind cu tot felul de neamuri, dintre cari totuși românii țin recordul, cu 1876 suflete contra 1752 suflete străine laolaltă.

Trebuie se remarcăm însă, că între românii și sârbi decurge un cumplit proces de asimilare, dat fiind, că condițiunile sînt favorabile pentru ambele părți beligerante: aceeași lege, același port, și aceeași datini. În favorul românilor precum-pănește numărul întreit mai mare ca al sârbilor, dar aceasta împrejurare să nu ne potenteze încrederea, considerând că și sârbi au biserică și școală confesională și că elementul sârbesc este

neconținut alimentat în conștiința sa națională de grosul populațiunii sârbești din comunele învecinate, pe când românii stau aproape izolați de celelalte comune românești foarte îndepărtate, de unde urmează că sînt nevoiți a lua în căsătorie și sârboșice. Procesul de asimilare devine însă cu atât mai interesant, cu cât și sârbi iau în căsătorie românce. De prezent nu se poate constata cu pozitivitate pe care parte înclină biruința, dar peste vr'o 2—3 decenii, această se va declara fatalmente în detrimentul uneia dintre părțile beligerante. Considerând, că românii sînt mai numeroși, că au biserică mai frumoasă cu un preot vrednic și o școală confesională cu 2 învățători harnici, — sperăm că învingerea se va declara în favorul românilor.

Preotul și învățătorii noștri din Checea sînt factorii chemați a ducelupta la izbândă prin activitatea lor stăruitoare în biserică și în școală. Pe lângă dezvoltarea conștiinței naționale să cultivăm limba românească și cu deosebire cîntarea bisericească și lumească, care — cum să știe — este cel mai puternic mijloc de cucerire și conservare. Dacă ne vom lăsa să ne scoată sârbi dolna și hora din sat, să știți că am pierdut procesul.

În comuna aceasta românească atât de expusă și-a ținut estimp »Astra« adunarea sa cercuală, desfășurând și aici, și mai vîrtos aci stindardul limbii și al culturii noastre naționale. Românii l'au întâmpinat cu căldură suficientă, prezentându-se la adunare într'un număr destul de frumos bărbați și femei. Semnificativ, că sârbi s'au abținut total dela adunarea culturală a cercurilor lor români. Nu au luat parte nici unul, măcar din curiozitate.

Dintre membrii comitetului cercual au fost de față: directorul despărțământului, părintele Vincențiu Petrovici din Torac, vicepreședintele Dr. D. Chiroi avocat, secretarul Dr. P. Obădeanu avocat și casarul părintele Val. Magdu din Eica-română. Din loc: părintele paroh Atanasie Todan cu d-na și învățătorii Ioan Raflu și Gheorghie Mașa cu d-na. Prezenți și d-nii notari comunali din loc, cari, onoare lor vorbesc perfect românește. Inteligența din celelalte comune ale despărțământului a fost la Checea cu gândul generos!

Adunarea bineventată din partea Checeanilor pentru graiul călduros al preotului local Atanasie Todanu, a decurs supt atențiunea încordată a țaranilor prezenți, pe cari i-a captivat discursul de deschidere al directorului V. Petrovici și raportul secretarului Dr. P. Obădeanu. Luând știre despre scopul frumos și nobil al Asociațiunii noastre, numai decît s'au înscris ca membri ajutători 25 de inși, ca membri ordinari 4 inși, și unul ca membru pe viață. Adunarea s'a sfîrșit cu înființarea unei agenturi în comuna aceasta domnică după cultura limbii românești, pe care și-o tem ca pe o nevastă frumoasă.

După adunare a urmat un banchet în ospătăria confortabilă a bravului român N. Itineanțu din loc, la care au luat parte toți țaranii înrolați ca membri supt stindardul falnic al »Astei,« — un semn, și acesta, că Românii din Checea îi primesc bucuros pe cei-ce le aduc la vatră focul sacru al limbii și culturii românești.

Valer.

Dela Români din America.

Sfințirea unul steag.

În orașul Canton O., de curând s'a înființat societatea românească de ajutor »Traian și Brădetul«. iar la 10 Octombrie st. n., a avut loc sfințirea steagului. A fost o minunată serbare, s'a vorbit patriotic, adunându-se în sala »Auditorium Building« (casa orașului), peste 2500 de români. Două muzici, una românească și alta italiană, a cântat la serbare, mai mult »Deșteaptă-te române«. Au luat parte alte 12 steaguri ale diferitelor societăți românești precum și 12 steaguri ameri-

cane. După festivitatea dela biserică, pe stradă convoiul impunător era urmat de mii de oameni. Poliștii americani purtau în piept tricolorul românesc. Naș a fost d. I. Velceleanu cu doamna. La sfârșit a urmat un banchet la care au luat parte distinse persoane române și americane precum și reprezentanții presei.

Seara, a urmat, teatru, cu piese naționale de ale noastre.

A doua zi în ziarele englezești se vorbea elogios despre sfințirea drapelului, în coloane întregi și cu fotografii luate instantaneu dela această serbare.

Un articol perfid.

Articolul e al ziarului »Budapesti Hirlap«, — hodorigita goarnă a panungurismului sălbatec. Motivul pentru care izbucnește în acest articol furia asiatică e demna și energică atitudine a mitropoliilor române față cu temerarul ordin al lui Apponyi. Întărîta de hotărîrea congresului național bisericesc dela Sibiu »B. H.« se sbuciumă pe două coloane în spasurile urii seculare ce poartă ființei noastre și amenință cu cutropire așezămintele sfinte ale legii românești. Perfid e articolul, deoarece pervertește conștient raportul dintre bisericile românești și stat, și răstălmăcește cu maximul de răutate atât drepturile noastre firești, cât și pe cele istorice și conștințite prin jurământul constituțional al domnitorului. Mai e apoi acest articol îmbăcsit și de minciuni, căci e în deoște cunoscută stratagema urii, care în lipsă de argumente recurge la minciuni.

Pe noi nu ne înspăimântă amenințările desnădăjduite ale presei evreo-ungurești, câtă vreme vom respecta hotărârile forurilor noastre bisericești, pe cari nici o putere lumească nu le poate răsturna, ci poate numai ticăloșia noastră. Articolul din »B. H.« oglindește pentru noi clar, doar tocmai zbuciumul neputinței de a ataca aceste hotărâri. Nu vom intra deci într'o polemie zadarnică cu argumentele absurde pe cari le invoacă coarda cea mai vibrantă a șovinismului ajuns în deliriu, ci menționăm numai că țipetul înăbușit de ură pornește ca întotdeauna, din tabăra oligarhilor unguri, a căror slugă credincioasă e »B. H.« Și dacă dăm în întregime articolul perfid, e că de data asta dorim să servim pe cititorii noștri din România, cu un fruct specific al spiritului șovin. Articolul e intitulat »Atac naționalist« și ie următorul:

Congresul bisericesc greco-oriental, care a avut loc săptămîna trecută în Sibiu, prin o hotărîre luată cu unanimitate a oprit preoților săi să îndepinească cunoscuta ordonanță de limbă a lui Apponyi. Hotărîrea aceasta e cel dintîi bubuit de tun, prin care iată că bisericile românești au și început războiul nesocotit împotriva unei astfel de ordonanțe, care, în clasele superioare ale școlilor populare ungurești de stat, în instrucția religioasă greco-orientală și greco-catolică, alături de limbă românească, — nu dorește decît să asigure un locșor modest și limbii statului ungu- resc.

Grava criză politică încătușează mâinile factorilor competenți și nu pot da un răspuns cuvenit acestei provoătoare declarații de război, — dar numai de ocamdată. Tocmai din acest motiv e deci preatimpuriu delirul de veselie în crîngurile naționalităților. De îndată ce criza se va po-

Dacă a-ți încercat toate!

și tot nu v'au trecut durerile reumatice cereți o sticlă de

SPIN DE GHIATA

care face să înceteze imediat orice durere de cap, de dinți, provenite din răceală, ca d. e. junghieri în coaste și în spate, se folosește cu rezultat bun. În contra GUTURAIULUI singurul remediu.

Prețul unei sticle 60 fiteri, o sticlă mare 1 cor. 20 fl., 3 sticle mari

sau 6 sticle mici se trimit prin franco.

Cantități mai mici nu se trimit prin postă.

Se găsește și se poate comanda:

Szémann Agoston

farmacist,

Hatvan, Főter nr. 124.

Se expediază zilnic în toate părțile țării

foli, oricare ar fi guvernul ce vine, între cele dintâi datorințe ale sale se socotește și respingerea atacului bisericilor naționalităților. Nu e permis, și nu se poate tolera mai mult, ca bisericile românești, greco-orientală și greco-catolică, să se creadă biserici exclusiv de rasă românească.

Nu se poate tolera, ca, pânăcând unguirimea alcătuitoare de stat, pe *propriul ei teritoriu*, în niciuna dintre organizațiile sale bisericesti, nu ridică pretenții exclusiviste medievale și anacronistice, cu privire la o biserică de rasă; ba ce e mai mult: nu validează nici măcar pe terenul vieții de stat, înguste considerații de rasă, — biserică greco-orientală să păsească cu cea mai mare temeritate în fața forului public și pe teritoriul țării ungurești să voiască a închiega pe credincioșii ei într-o biserică *națională românească*, fără să fie seamă nici de respectul elementar ce-l datorăște limbii de stat, nici de ființa undărească a unei părți din credincioșii ei. Ziarul oficial al mitropolitului greco-oriental din Sibiu cutăază să tipărească, — pe pământul statului unguresc și cu tăiuș îndreptat direct împotriva limbii ungurești — că *comit blasfemie toți credincioșii cari aparținând bisericilor: greco-orientală și catolică, rostesc Tatăl-nostru în altă limbă decât în cea românească*. Unde mai găsim o pildă de atâta brutalitate de limbă, de atâta intoleranță de rasă, — pe rotagolul pământului?

Pânăcând n'a fos vorba decât despre viața internă a bisericeii, generozitatea noastră dusă la extrem a putut să treacă cu vederea acest simptom primejdios, de când însă, în urma ordonanței lui Apponyi, s'a dat pe față că după concepția ce și-o fac bisericile românești din patrie școalele greco-orientale și catolice pe teritoriul diecezelor lor nu pot fi decât de limbă românească, chiar și dacă credincioșii sânt de limbă ungurească (autorul evită să zică: limbă maternă — N. R.); ba vestesc chiar, că și pentru credincioșii lor cari cercetează școale cu limba de instrucțiune ungurească, limba instrucțiunii religioase nu poate să fie decât, exclusiv, singură cea românească și nu voiesc să tolereze nici limba statului, ca pe o limbă întrebunțată paralel: e timpul suprem să respingem acest curent primejdios între marginile sale și să câștigăm vigoare supremației absolute a limbii de stat.

Pe teritoriul statului unguresc nu sânt, în înțelesul adevărat al cuvântului bisericeii naționale, cu atât mai puțin se poate tolera, ca bisericile românești, a căror jurisdicțiune se referă la *teritorii și nu la persoane*, la credincioșii de limbi deosebite și nu numai la români, — să figureze ca atari. Instrucțiunea e *politicum* pe linia întregă și astfel statul unguresc nu poate încredința arma importantă a instrucțiunii decât bisericilor, a căror tendinți nu sânt în contradicție cu scopurile statului. Știm de mult și prea bine iar evenimentele zilelor din urmă dovedesc eclatant, că *bisericile românești din patrie în primul rând nu sânt organizații bisericesti, ci politice*, cari înclină foarte ușor — și din asta nu-și fac nici un secret — spre scopuri potrivnice unguirimei și statului, și că prin caracterul lor românesc de rasă, demonstrativ de exclusivist, sânt de-adreptul negațiunile statului național unguresc. Dreptul de mare importanță a instruirii cetățenilor trebuie deci smuls cât mai curând din mâinile celor două biserici românești din patrie.

Instrucțiunea religioasă nu aparține strict în sfera de chiemare a școlii profane. Tocmai din acest motiv în cele mai multe state apusene biserică se îngrijește în afară de școală de propagarea principiilor ei religioase. La noi — în urma bunelor relațiuni de până acuma între biserici și stat — instrucțiunea religioasă se face în școale, și încă de către factorii oficiali ai bisericilor. În privința asta, după cât se poate prevede, schimbări peste tot nu se așteaptă. Dar atacul bisericilor românești contra limbii de stat ne impune datoria de a nu ne mulțumi cu retorsiunea lipsită de valoare, că ministrul de culte va sista taxele de prelecțiune și în acelaș timp va permite ca preoții-cateheți în școale de stat ungurești — deși gratuit — dar și de-acu înainte să demonstreze neconținut cu limba de catechizare exclusiv românească împotriva drepturilor suverane ale limbii de stat ungurești.

Prestigiul statului precum și cinstea atacată a limbii noastre naționale pretinde dela noi să recurgem la mijloace mai radicale. *Să luăm din*

mâinile preoților bisericilor greco-românești, dușmănoși în atitudinea lor față cu limba de stat, catechizarea greco-orientală și catolică în școalele de stat și să o încredințăm, pe cea a greco-catolicilor, acolo unde se poate, preotului romano-catolic, iar de altfel să încredințăm catechizarea, învățătorilor laici de religiuena respectivă. Catechizarea școlară aparține și ea în sfera autonomiei școlii din chestiune și tocmai pentru aceea nu permite ingerențele factorilor străini decât în măsura care-i convine.

Au arătat-o aceasta nemții, cari în Alsacia-Lorena n'au încredințat catechizarea, preoțimeii de sentimente franceze, ci dintru început învățătorilor laici, fără să aștepte măcar, ca preoțimea să dea vre-un pretext pentru neîncrederea aceasta. Împotriva propunerii religiuene de către învățătorii laici, tocmai bisericile: greco-orientală și catolică, sânt mai puțin în drept să protesteze, căci doar în școalele lor, și până acuma, nu preoții ci învățătorii au îndeplinit catechizarea. Pilda nemților o putem deci urma fără teamă.

Iar acolo unde școalele confesionale ale bisericeii grecești — deși limba maternă a copiilor credincioșilor e cea ungurească (Sătmar, Bihor, Săcuime etc.) — totuși se octroiază ca limbă de propunere limba românească, sfidându-se dispozițiunile lămurite ale noiei legi despre școalele populare; în astfel de locuri școalele confesionale trebuiesc închise fără milă și în locul lor să se puie școale de stat. Căci doar e poate cea mai mare rușine a poliției noastre naționale, că n'am făcut nimica până astăzi pentru ca să mântuim măcar pe cei vre o 200.000 de frați de ai noștri greco-catolici și greco-orientali, pe terenul școlar, de supt nemaipomenita tiranie de limbă a bisericilor ce urmează o politică de rasă străină.

Statul unguresc mai are încă o armă puternică față cu bisericile românești ce se înșiră pentru o temerară demonstrație împotriva lui: *Sistarea congruei și a ajutoarelor de stat de orice natură*, pe seama bisericilor îndărătnice. A fost o mare greșală că legislațiunea ungurească a fost de o dărnicie atât de princiară, față de ele. Românimea din patrie adică, conform registrelor oficiale, contribuie cu atât de puțin pentru suportarea sarcinilor publice, încât contribuția ei nu ajunge nici pentru acoperirea cheltuielilor militare ce-i revin. Pe teritoriile locuite de români, toate celelalte cheltuieli de stat se plătesc deci din buzunarele rasei ungurești și astfel *banii ce se dau bisericilor românești anual* — dupăcum vedem, absolut nemeritați — sânt până la cel din urmă ban *bani ungurești* câștigați cu sudorii de sânge. Acuma ne dă mâna să îndreptăm greșala asta și să punem un sfârșit stării insuștenabile de a îngrășa cu bani ungurești pe dușmanii haini ai unguirimei.

In preajma consiliului de Joi.

Criza.

Arad, 3 Noembrie.

Criza e staționară. Pe astăzi era vorba să se țină un consiliu de ministrii, în care să se desbată raportul ce va avea să facă Wekerle împăratului. Cum însă tratativele în jurul proiectului de »cooperare« se pare că n'au dat nici un rezultat și dupăce nici unul dintre corifei nu putea prezenta vr'o soluție în aceasta privință, au amânat consiliul pentru ziua de poimâne, aducând ca motiv, că azi e sârbătoare, — ce sârbătoare o mai fi având și sfântul Hubertus.

Ceva nou totuși ne prezintă vremea asta de lăncezală politică. Se zice anume, și întreaga tabăra 67-istă e de credință, că Andrássy are în buzunar *decretul de numire ca ministru președinte* și la dorința Monarhului, însuși Kossuth ar fi dispus să sprijinească aceasta nouă încercare, deoarece el însuși n'are nici un proiect de rezolvire a crizei și nu i-se prezintă nici o

bază pe care să-și poată clădi un astfel de proiect.

Tânguiri kossuthiste.

Budapesta, 3 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). În cercurile politice ungurești speranțele pentru un reviriment favorabil în mersul crizei, de ieri și până azi au dispărut cu totul. Consiliul de Joi nu făgăduiește nici un rezultat pozitiv. »Proiectul de cooperare« și-a pierdut toată însemnătatea, dupăce Kossuth a declarat categoric că el nici nu s'a ocupat măcar de vre-un proiect de natura aceasta.

Oficiosul partidului kossuthist »Budapest« face pentru grava situație de azi răspunzători pe constituționali, cari — zice numitul ziar — cu ocazia retragerii proiectului despre reforma electorală au călcat compromisul cu regele și au tradat pe kossuthiști, lăsându-i în baltă cu dezideratul băncii autonome. Ziarul concludă că o singură cale de ieșire mai există, și anume: partidul constituțional să revină la pact căci — »cu tradarea nu se poate coopera«.

Grupul Justh.

Budapesta, 3 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Justh sosind la Budapesta a convocat în localitățile prezidiale ale parlamentului o consfătuire, intimă. Asupra acestei consfătuiri a transpirat că, Justh e de părere că guvernul nu va putea să constatăe Joi decât eșuarea deplină a tratativelor pentru reînvierea coaliției, astfel cursul crizei va trebui să ia de acum o nouă direcțiune. Unii dintre aderenții băncii vorbeau au acest prilej nu fără maliție, despre »credulitatea și mărginirea stupidă« a lui Kossuth, care a pățit-o cu politica lui șovăitoare.

Justh v'a desfășura la Macău întreg programul său. Ca puncte a acestui program se amintesc: chestiuni de drept constituțional, separațiunea economică, reforma electorală etc. Se spune că Justh va face la Macău însemnate declarațiuni atât în chestiunea naționalităților cât și cu privire la curentul agrar conservativ ce s'a ivit în aripa moderată a partidului independist. El se va declara aderentul democrației liberale în nădejdea că va reuși să cucerească elementele democratice liberale, cari azi sunt resfirate în deosebitele partide.

O declarațiune a lui Kossuth.

Budapesta, 3 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Răspândindu-se vestea că Kossuth nu recunoaște paternitatea proiectului de »cooperare«, el a fost chestionat de un ziarist, cărui a răspuns următoarele:

N'am nici un proiect de soluțiune, fiindcă lipsește orice bază care să făgăduiască sorți de izbândă unei asemenea încercări. Dacă în tinerețele mele m'am ocupat cu poetica, azi cuget mai real. Planuri lipsite de bază reală numai idealistii încearcă.

Wekerle la Kossuth.

Budapesta, 3 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Wekerle i-a făcut azi o vizită lui Kossuth, cu care s'a întreținut asupra crizei peste o oră. Primul ministru i-a cerut lui Kossuth informații cu privire la părerile statului major al partidului kossuthist.

Camera.

Budapesta, 3 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Se dă ca sigură convocarea camerei pe Marți, deoarece Justh crede că până atunci numărul aderenților săi va fi destul de mare ca să poată hotări deciziunile camerei.

Din străinătate.

Situația în Grecia.

Instantaneul revoluției așa de scurte din Grecia, agită încă opinia publică greacă și a dat chiar de lucru și diplomației europene. Chestia cretană complicată astă-vară prin eshaurierea insulei de trupele internaționale și încorporarea ei la Turcia, a fost pentru câțiva timp abandonată, revoluția înscenată de marina grecească a adus-o însă de nou pe tapet și probabil va da anză la noi complicații diplomatice. Marile puteri proteguitoare îndemnate de cele întâmplătoare și-au și anunțat acțiunea pentru sanarea relor din Grecia; Anglia cu uriașele ei vapoare de război și-a făcut deja apariția pe orizontul apelor grecești și Turcia și-a instruat deja ambasadorii ca să facă pașii necesari la marile puteri, pentru susținerea statului quo internațional în insulă. Imperiul turcesc era pregătit pentru desvoltarea evenimentelor revoluționare și fără sgomot — ca nimeni să știe — pusese trei vapoare supt presiune și câteva sute de soldați erau gata de război. Poarta a fost informată că ministrul de externe al Rusiei, în Raconigi, dase aceiași importanță menșinerii statului quo în Creta, întocmai cum accentuase aceasta în Livadia și înaintea lui Rifaat Pașa, ministrul de externe al Turciei. Interesul Angliei pentru a împiedeca încorporarea insulei la Grecia, se explică prin faptul că ea pândește numai momentul bine venit, pentruca să și poată acapara istmul Suda, care aparține Turciei.

Epilogul revoltei.

Cauza răsculaților s'a transpus deja autorităților civile, cari sânt în mare fierbere pentru eruaarea culpabililor și împărțirea pedepsei. Ieri s'a vorbit și în cameră despre această chinuitoare afacere; primul-ministru Mavromichelis a vorbit cu multă recunoștință despre jnuta deamă a trupelor de pe mare și de pe uscat, cu ajutorul cărora s'a putut foarte repede suprima răscoala. Fostul ministru de marină a cerut să se pună premiul pentru prinderea ofițerilor revolți cari au evadat, iar pentru ofițerii și soldații, cari au luat parte la munca de suprimare, să se fixeze premii și să fie decorați. Mai mulți deputați însă au contrazis aceste păreri, spunând că soldații nu și-au făcut decât datoria. Fostul ministru a mai cerut ca față de răsculați să se aplice legea piratilor, în senzul căreia familia acestora e îndrumată să-și părească căminul și să plece în altă țară.

Ziarul din Athena »Empross« acuză pe fostul prim-ministru că el ar fi instigatorul răscoalei și tot el ar fi organizat o în taină, cu ajutorul mai multor deputați.

Mișcările populației.

Inmulțirea vapoerelor de război engleze și rușești în portul dela P.alerom a produs mare agitație și desaprobară. Vestea despre eventuala intervenire a marilor puteri a produs și mai mare neliniște. Se spune că vapoarele marilor puteri n'au ancorat cu învoirea regelui în port, căci el nu e aplicat să primească intervenția străină. Locuitorii sânt încă în așteptare și nu se poate prevedea ce sfârșit va avea această încurcătură. Conflictul dintre grupul vechilor ofițeri și dintre cei mai tînări se agravează mereu. Mecanicii vapoerelor amenință cu greva generală la caz că la marină vor mai fi angajați și mecanicii străini și cer guvernului să prezinte camerei un proiect în senzul acesta. Ședințele camerei vor fi săptămâna următoare întrerupte.

Un interviu cu regele.

Un corespondent din Atena al ziarului *Matin* consultând pe regele George acesta i-a declarat că până când constituția va fi respectată nu va abdica. Dealtcum opinia publică e pentru remanierea lui, având în vedere că prin abdicarea lui, situația și așa încurcată, ar ajunge curată și păceală.

Turburările socialiste din București.

Despre tulburările socialiste de ieri din București aflăm din ziarele ce ne sosesc următoarele amănunte:

Sindicaliștii au ținut aseară încă o întrunire pentru D-rul Rakovski.

Se știe că în întrunirile precedente, violența vorbitorilor a fost de nedescris.

Ei bine, de astă dată oratorii au ținut adevărate discursuri incendiare, sfătuind pe sindicaliști să întrebuițeze puterea pumnului și la rigoare, chiar aceea a armelor.

Roadele acestor discursuri s'au văzut, din nefericire, foarte repede, mai repede decît s'ar fi putut aștepta cine-va.

Dupăce întrunirea a luat sfârșit, sindicaliștii au ieșit în stradă, vociferând îngrozitor.

Unii cântau »Internationale«, ceilalți profesau cuvinte insultătoare la adresa autorităților.

În stradă se aflau reprezentanții forței publice. Răspândindu se vestea că sindicaliștii au de gând să facă scandal, din pricina unor zvonuri false ce i-au alarmat, poliția luase măsuri.

Se aflau aici d-nii: Emil Petrescu, prefectul poliției Capitalei; C. Duma, directorul prefecturii; inspectorii Bilanu, Cotruț, Cantunari și Rafael, Pop, șeful siguranței, însoțit de comisarii dela divizia de urmărire Gaspard, Ștefan Vrânceanu, Alecu Constantinescu și Ilie Mărculescu, d. colonel Brătianu, comandantul sergenților de oraș; d-nii locot. Stoicescu și Buță, ajutorii d-sale, precum și comisarii de pela circumscripțiile de prin prejur.

Se știe că Biserica Albă, care se află peste drum de sediul cercului »România Muncitoare«, este în reparație.

De aici s'au înarmat, se vede, sindicaliștii cu cărămizi, încă înainte de începerea întrunirii.

Cel puțin așa reese din faptul următor:

Câți-va ofițeri de poliție le-au eșit înainte și i-au rugat foarte blând și cuviincios:

— Domnilor, răspândiți-vă în liniște! Vă rugăm să tăceți și să nu turburați liniștea cetățenilor.

Un huo! formidabil a fost răspunsul sindicaliștilor.

În acelaș timp o ploaie de cărămizi și de pietre a început să cadă asupra poliștilor, primejduind chiar viața trecătorilor.

Sub comisarul Alexandru Periețeanu dela circ. I, a vroit să aresteze pe unul din sindicaliști pe care îl văzuse luînd cărămizi de pe jos și dând în poliție.

În același clipă două bucăți de cărămidă îl isbesc: una în cap și alta în mijloc.

Nefericitul ofițer de poliție a căzut imediat la pământ.

A fost luat și trimis la spital.

D. Buță, ajutorul d-lui comandant al corpului sergenților de oraș, care a intervenit, a fost lovit de asemenea de mai multe bucăți de cărămidă.

Sub comisarul I. Vladimîr, dela circ. II, a căzut în acelaș moment în brațele d-lui Rudolf Mavrichi, comisarul șef al circ. 3, fiind de asemenea lovit și rănit rău la cap.

În același timp au sosit ambulanțele societății de salvare cu d. Dr. Nicolae Minovici și internii Wessely, Tolescu, Radu, etc.

La orele 11 și jumătate d. președinte al consiliului Ion I. C. Brătianu a sosit la fața locului. D-sa a dat instrucțiuni d-lui prefect al poliției, recomandând să se procedeze în mod conciliant.

S'a produs o încăierare generală. Cum poliștii erau în număr mic, nefiind sergenți de oraș de ajuns și jandarmi în primul moment, au fost loviți din toate părțile.

Unii sindicaliști s'au strâns în jurul Bisericii Albe și de acolo au lovit cu bucăți de cărămidă în poliție; iar alții au intrat în gangul cercului lor și de acolo au bombardat cu pietre. Cei mai fricoși s'au reltors în sală.

S'a anunțat parchetul și a sosit la fața locului dd. procuror general Zamfirescu, prim-procuror Diaconescu, procurorul de serviciu Partenie Cezar judecătorul de instrucțiune Negrea, precum și toți ceilalți d-ni procurori.

INFORMAȚIUNI.

ARAD 3 Noembrie n. 1909.

— **Sfințirea bisericii gr.-or. din Oradea-mare.** Aflăm din Oradea-mare că sfințirea bisericii gr.-or. renovate de acolo se va săvârși la 14 Noembrie st. n. Duminică, cu mare solemnitate. Cu acest prilej, în seara aceleiași zile, Reuniunea »Hilaria« va aranja o serată literară-muzicală urmată de dans. Comitetul ne anunță că invitațiile se vor expedia peste câteva zile.

— **DI Dr. Emil Babeș** prin o telegramă adresată redacției noastre ne roagă, să anunțăm, că scrisoarea trimisă unui membru al redacției pe care am dat-o într'un număr trecut al ziarului nostru n'a fost destinată publicității.

Ne având nimic de obiectat la aceasta dorință, ne conformăm, anunțând cele premerse.

— **Memoria lui Șaguna în Sinaia.** Secția Ligei Culturale din Sinaia a serbat, împreună cu cercul cultural »Spătarul Mihai Cantacuzino«, centenarul nașterii mitropolitului Șaguna. Duminică 4 Octomvrie, pâr. arhimandrit Dionisie, cu întregul cler al mănăstirii, a săvârșit un parastas pentru odihna sufletului adormitului de veci Mitropolit Andrei Șaguna. După amiază a avut loc, în sala școlii »Carmen-Sylva«, prăznuirea marelui român. — D. Gh. D. Mugur, secretarul Ligei Culturale din localitate, a vorbit despre Șaguna. Scena, pe care s'a preamărit sufletul acestui cap al nației, a fost îmbrăcată în tricolor. În fața tribunei erau așezate două vechi portrete ale lui Șaguna.

— **Parastas pentru Alexandru Mocsonyi.** Măine, în 4 Noembrie, fiind ziua natală a fericitului Alexandru Mocsonyi, din acest prilej — scrie »Drapelul«, — Reuniunea română de muzică din Lugoj, a luat inițiativa ca în cea mai apropiată Duminică, anume la 7 Noembrie să se oficieze în biserica gr.-or. română din Lugoj, un parastas, după care va urma un matineu în amintirea fericitului Alexandru Mocsonyi.

— **Liber.** Eri a părăsit închisoarea din Seghedin redactorul »Foalei Poporului« din Sibiu, d. *Silvestru Moldovan*, unul dintre cei mai vechi gazetari ai noștrii. Simpaticul nostru confrate a zăcut din »mila« coaliției patru luni de zile în umezeala zidurilor unei celuli infecte, pentrucă într'un articol blând și plin de cele mai frumoase intenții, a arătat cititorilor săi, relele de care suferă poporul nostru în urma unei conduceri bolnave și vitrege.

Trimitem confratelul eliberat urările noastre sincere de bine, la care credem, că se alătură salutului unui neam întreg.

Suferințele lui serviască ca un nou îndemn la luptă.

— **Clubul român din Viena,** și-a mutat locul în III. 4 Hegegasse 13.

— **Viriliștii români în com. Cojocnel.** În lista viriliștilor com. Cojocna, cu bucurie constatăm în locul al treilea numele întreprinzătorului român Simion Olar din Bistrița, cu 8100 cor, iar mai jos pe Dr. Ioan Popescu, adv. în Regliu cu 2759 cor. 22 fil., apoi George Popa, comerc. din Sebeșul-mic cu 1872 cor. 46 fil., Ioan Dan, medic, Moci cu 1630 cor., iar în urmă Ion Muntean, arendător din Bercheș, cu 882 cor.

locuite de oameni. Iar un păstor ce stă în genunchi ținând în brațe un miel; vezi parcă pe cel ce n'a mai putut suferi mai mult rușinea veacului, ci în primăvara anului 1907 și-a răzbunat amar, strigând sfâșietor:

— »Singe! Doamne singe, căci singele îngrășă!...«
Frumoase sînt și fr. scurile, »Invierea«, »Inălțarea« și »Răstignirea«.

Cînd scriem acestea, d. Smigelschy, zace greu bolnav, lovit pe neașteptate de boala, ce-a secerat din mijlocul nostru pe tînărul pictor din țară pe Baltazar. Noi îi dorim sănătate pictorului nostru, singurul pictor încîntat de tendințe naționaliste în pictura bisericească.

BIBLIOGRAFII.

S'a primit la redacție:

Moștenirea lui Șaguna. Discurs rostit la serbarea școlară ținută în 4 (17) Oct. 1909, în sala festivă a liceului român din Brașov de Dr. Alex. Bogdan. O broșură 20 de bani.

În aceasta cărtică de 29 pagini, dl Dr. A. Bogdan arată toată viața lui Șaguna, dela primii ani ai copilăriei, până ce și-a dat sufletul. Nesilit și limpede ca expuneri, caracterizează figura măreață a mitropolitului Șaguna în adevărată lumină care trebuie să steie. Iată ce zice: »Și-n viața neamului nostru sărăcit, după vovezi de-o clipă, stăpînitorii prin sabia răzunătoare, al căror nume, pomenit numai, încîinează pe dușmanii noștri, Șaguna a fost un domnitor luminat, stăpînitor în pace. El ne-a dat puteri, el ne-a pornit înainte!

A venit între noi ca una din acele puteri ale naturii, cari sînt menite să sfarme, ce trebuie să cadă și să crească ce stă să se înalțe.

Cîte puteri nouă nu vor curge în vinele noastre din cunoașterea faptelor acestui mîndru și vrednic Român! De astfel de însuflețire e cuprins întreg discursul.

La Librăria »Tribunei« în Arad, str. Deák-Ferenc Nr. 20 se află de vânzare: Les Hongrois et la nationalitate roumaine en 1909, Procès de presse et autres persécutions par N. Jorga profesor la Universitatea din București, etc. etc. Prețul 50 fil. plus 5 fil. porto.

Despre cimilituri, studiu filologic și folkloric de Gh. Pascu. Partea I. teză de doctorat, tipărită cu ajutorul fundației Universitare Carol I. Prețul 4 c. plus 20 fil. porto.

O căsnicie, comedie în 3 acte . . .	Prețul 3.50
Apus de soare, dramă în 4 acte . . .	» 2.—
Vasile Lupu, dramă istorică în 3 acte . . .	» 2.—
Făclia subț obroc, tragedie . . .	» 1.50
Bogdan Dragoș, dramă istorică inedită . . .	» 1.—
Cancer la inimă, piesă în 3 acte . . .	» 1.—
Nicolae Vulpea, piesă populară în 4 acte . . .	» .70
Steaua mea, piesă școlară . . .	» .60
Slugă la doi stăpîni, comedie în 2 acte . . .	» .60
Mama vacilor, comedie populară în 3 tabl. . .	» .50
Curcanii, comedie patriotică într'un act . . .	» .50
Mireasa, dramă în 5 tablouri . . .	» .50
Lângă pământ, dramă în 3 tablouri . . .	» .50
Noroc de soldat, comedie în 5 acte . . .	» .40
Babilonia românească, farsă filologică într'un act . . .	» .40
Căinele și pisica, comedie într'un act . . .	» .40
O repetiție moldovenească, sau Noi și iar noi, farsă într'un act . . .	» .35
Artiștele, comedie într'un act . . .	» .30
Teatru vol. I, III, IV, și V de V. Alexandri . . .	» 1.50
» I de Caragiale . . .	» 2.—
Zorile, dramă istorică în 2 acte și în versuri . . .	» 1.—

A apărut și se află de vânzare la librăria »Tribunei«

„Impresii de teatru din Ardeal“
de Zaharie Birsan.

Prețul 2 coroane.

Plus 20 fileri porto.

Economie.

Piața grânelor din Arad.

29 Octomvrie 1909.

S'a vîndut azi:

grâu 403 mm.	14.20—14.40
orz mm.	9.20—
ovăș mm.	7.10—7.20
secară mm.	9.10—9.20
cucuruz 503 mm.	5.20—5.40

Prețurile sînt socolite în coroane și după 50 klg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 26 Octomvrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul

Oriz nou

De Tisa — — — — —	28 K. 95—30 K. — fi.
Din comitatul Albei — —	28 » 80—29 » 80 »
De Pesta — — — — —	28 » 90—29 » 90 »
Bănățanesc — — — — —	28 » 95—29 » 90 »
De Bacica — — — — —	28 » 60—29 » 80 »
Secară de calitate I. — —	19 » 75—20 » 05 »
Secară de calitate mijlocie	19 » 55—19 » 65 »
Orzul de nutreț, calitate I.	14 » 75—14 » 95 »
Ovăș de calitate I. — — —	15 » 70—16 » — »
Ovăș de calitate a II. — —	15 » 40—15 » 60 »
Cucuruz — — — — —	14 » 80—15 » — »

Poșta Redacției.

Traian Căltun Valea mare. Am primit 12 cor. abonament până la I/III 1910.

Redactor responsabil Iullu Giurgiu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cons.

Cătră cetitori!

Adresăm un nou apel abonaților, cetitorilor și amicilor noștri, și îi rugăm cu toată insistența să binevoiască a-si reînnoi abonamentele, a-și achita restanțele și a îndemna pe alții să aboneze.

Sunt atât de mari sacrificiile împreunate cu necesitățile unui organ de publicitate zilnic încât e imposibil a le face față cu un stoc de abonați rău plătitori ori neglijenți.

Mai adaugați la aceasta și persecuțiile fără sfârșit ale proceselor de presă și întrebați-vă apoi, dacă este cinstit, dacă e național și scuzabil lucru să nu-ți plătești abonamentul tău la vreme și prin neglijența și ușurința ta să stânjenești existența ziarului, pe care îți este drag să-l citești și pretinzi că-l sprijinești.

Ar fi într'adevăr foarte edificător să publicăm pomelnicul celor mulți și mari naționaliști, cărora vecinic tot cu rugări, provocări și apeluri suntem siliți să ne adresăm pentru plata abonamentului și în cazurile cele mai dese și acestea rămân fără rezultat.

Acum la începutul noului quartal deodată cu deschiderea de abonament mai nădăjduim că nu facem lucru de prisos, rugându-i pe domnii restanțieri să binevoiască a-și achita restanțele.

Abonament nou deschidem

pe un an	24 cor.
» 1/2 »	12 »
» 1/4 »	6 »

Procurați

dela librăria „TRIBUNEI“

Arad, str. Deák Ferencz 20

„Cantorul Bisericesc“

aranjat de

GEORGE BUJIGANU

învăț. în Deliblată.

Cel mai practic op bisericesc, cea mai bogată

antologie a cântărilor bisericești la români.

Indispensabila lui necesitate o documentează iuțala cu care a trecut prima ediție în un an 1000 exemplare.

Opul să extinde pe 444 pag. octav mare, pe 2 coloane, litere latine, tipar roșu-negru. Cuprinde rînduiele tuturor sărbătorilor de peste an, precum și tipul bisericesc. Op aprobat de consistor!

Legătură artistică, confecționat la prima compactorie din Budapesta.

Prețul unui exemplar broșat 10 cor. legat în pânză frumos aurit 12 cor. legătură lux 1/2 piele 14 cor. Lux nu se mai află, numai după comanda specială bucata 16 cor. plus porto postal 60 fil.

Fiecare exemplar e provăzut cu scuti-toare (tock).

Intrebuițarea »Cantorului Bis.« dispensează pe toate celelalte cărți bisericești, ca: mineiul, triodul, penticostarul, molitvelnicul etc.

Pe table e gravată sfânta Treime și cei 4 evangeliști, după Smigelschi.

Raritate bisericească, mai 2000 exemplare de vânzare. Cel mai frumos dar de sărbători bisericilor și specialiștilor bisericești.

Administrația tipografică și librăriei „Tribunei“

Seminarul juridic în Cluj.

Malom-u. 14 (odnoară Pe ôñ-u. 18).

Pregătește în mod foarte temeinic, iute, ieftin și cu garanție pentru toate **exame-**nele numite „riguroase” și de stat.

Imprumută notițe din cari aspirații se pot pregăti acasă și după un scurt curs de repetiție se pot prezenta la examene.

Informații prin scrisori; după dorință trimite gratis „Tájékoztató a jogi szeminariumról”.

La riguroasele de probă cotidiene poate lua parte gratis ori-cine.

Un candidat de avocat

cu **praxă bună**, află aplicare momentană pe lângă condițiuni favorabile. A se adresa avocatului

Dr. Toma Ienciu, Puj.

TOTI SE MIRĂ

de o **pompă de mână contra focului**. E cea mai nouă invenție brevetată

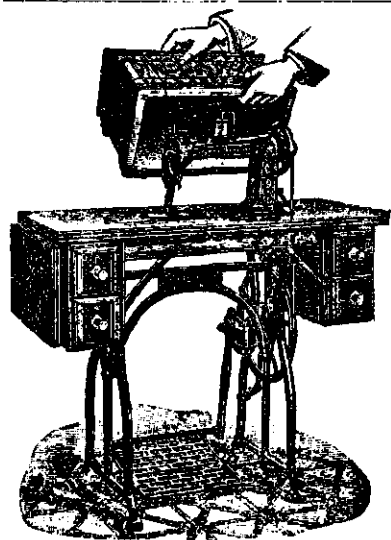
Ca primul ajutor în caz de primejdie și neprețuită și pentru aceea, că are o construcție ușoară, condiționează apă puțină și o poate întrebuița ori și cine. Apoi e ușoară circa 2 1/2 kgrm. **Se poate folosi și la udatul grădiniilor.** Prețul 20 cor. Spedarea se face numai cu rambursă.

Cine trimite însă suma de 21 cor o primește franco. Se capătă la tinichigiul

TRAXEL I.

LUGOJ, strada Nedelko nr. 17.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

Distins în Timișoara la anul 1891 cu marea medalie de argint.

Fondat la 1880.

Reinhold ZOLLER

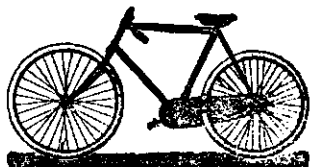
mălestru mecanic
FEHÉRTÉPLOM
Schiller-gasse 8.
lângă „Burg”.

Își recomandă on. public din

toate loc și provincie **marele său atelier mecanic unde se repară tot felul de mașini de cusut și biciclete.** Ține în depozit tot-felul de **gramofone și plăci.**

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, mașini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singuratiche de mașini și biciclete.

Prețuri moderate Serviciu prompt.

ANUNȚURI

primește administrația „Tribuna” pe lângă prețurile cele mai moderate

Pruni bosnieci.

„Impărăteasa Balcanului”
și
„Regina Bosniei”.

Sava T. Kojdić, Brčka (Bosnia).

Recomandă varietățile cele mai nobile și fructifere de

altoi de 2—3 ani,
tari și sănătoși cultivați în Bosnia.

Altoii mei de pruni se găsesc în cele mai însemnate grădini de pruni din Bosnia.

Premiați cu diploma primă a ministerului de agricultură bosniac-herțegovinean precum și la expoziția din 1896 în Budapesta, în 1908 în Viena și la expoziția universală din 1900 în Paris cu medalia de argint.

CROITORIE DOMNEASCĂ,

a lui
FARKAS és KORONDI
Cluj — Kolozsvar, Uul6-u. nr. 3-5.

(Casa Statut).

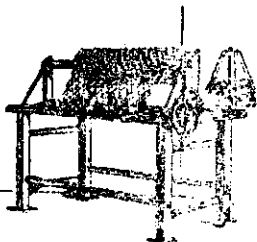
Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că am deschis

o croitorie modernă p. domni

în Cluj, pe str. Uni6 nr. 3—5, pentru toate corespunzătoare pretenziunilor timpului prezent. — Magazinul nostru e asortat numai cu stoffe veritabile din patrie, engleze, franceze și de Scott. Tendința principală ni-e să dăm croiu bun și execuție elegantă, când Vă cerem sprijinul, totodată sperăm că pe lângă prețurile moderate cu cari putem face ori-ce emulare, Vă rugăm să faceți o comandă de probă.

Cu stimă:

FARKAS és KORONDI,
croitori pentru domni.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuiesc anteprenori; demeritele, comunele, siguranțicii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— **Primucrător mijlocesc.** —

Recomand și mașini pentru împletitul de sirmă.

Catalog de prețuri trimiț gratis și franco.

— **Premiat la 6 expoziții.** —

Kneffel Károly és Fia

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că mi-am mutat

marele magazin de cărbuni,

din palatul de pe Andrassy-tér nr. 14, pe

Boros Béni-tér nr. 2.

Apropiindu-se sezonul de încălzit, stăm la dispoziția p. t. public cu **cărbuni veritabili** în orice cantitate, transportați acasă, și primește angajament pe întregul sezon la ce se primesc prenotări.

Comandele se pot face în persoană, prin corespondență sau prin **Telefon nr. 139,** la firma:

Kneffel Károly és Fia

mare comerciant de cărbuni
Arad, Boros Béni-tér nr. 2.
(Cassa Kneffel).

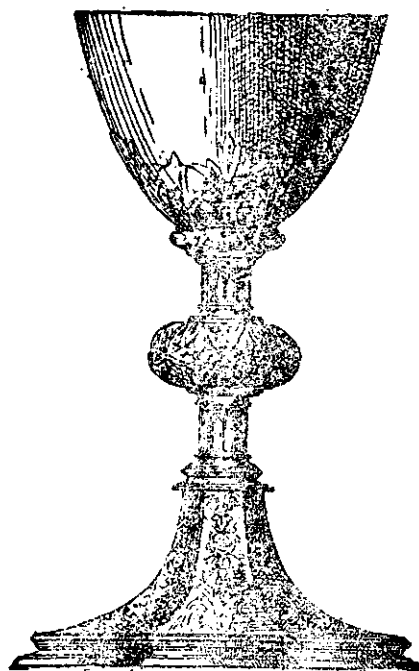

Fondat la 1879.

Telefon 107—14.

Rittner János

fabricator de articole bisericesti din aur,
— argint și din tot felul de metale. —

Recomandă în atenția onor. preoșimi **monumentalele sale obiecte bisericesti originale și în stil curst,** precum și auritura și argintatura executată prin foc și nefalsificată. Auritura prin — — foc dela 21 cor. în sus. — —

Fabrica:

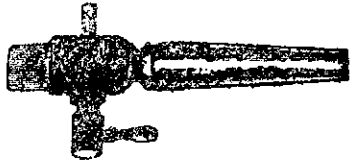
Budapesta IX., Lónyay-utca 23.

La dorință escurgem la fața locului.
Catalog mare și ilustrat trimitem gratis și franco.

Prima fabrică de slăvini din Ardeal.

Mozes András

Braşov, (Brassó) Hosszu-utca 32.

Recomandă neguţătorilor de fier, vin și șpirt, precum și fabricelor de oțet slăvinele sale pentru vase, pregătite din lemn de prun și arțar cu prețuri moderate. — Catalog de prețuri la cerere cu provocare la ziarul acesta trimis gratuit

Dacă vorești să rămâi tot tineră și frumoasă!

să folosești numai

CREMA DE ROZE,

efectul căreia e surprinzător și plăcut.

Asemenea efect cu alte asemenea preparate nu s'a putut ajunge. Prin urmare **CREMA DE ROZE** e cea mai excelentă pentru păstrarea fineței obrazelor și mâinilor. Prețul unui flacon 1 cor.

SAPUNUL DE ROZE,

perfect și preparat din cele mai plăcute și odorose materii. Bucata 70 filleri.

PUDRA DE ROZE,

foarte recomandabilă. Preparată din cele mai gingașe părți, se priade bine și de loc nu e vătămătoare. In culori: alb, roz și cremă. Prețul 1-20 cor.

A se comanda la:
POKORNY DUŞAN,
farmacie la
SFANTA TREIME, în
FEHÉRTEMLÖM.

Succesorul lui **DERNER GYÖRGY**
ROTH JÁNOS

BRAŞOV—Brassó, Felső-uj utca 28.

Se recomandă ca lăcătar—maşinist, întreprinzător în toate afacerile de lăcătarie la edificii și alte întreprinderi. Pregătește pieptene pentru pieptarea lăncii și a caierelor, precum și toate mașinările pentru torsul și dăpănatul lăncii. Mai departe reparază mașinerii de moară și le — — — ajustează cu elopotele electrice. — — —

Organizație solidă, promptă și pe lângă prețuri moderate.

Nou atelier de fotografiat în Cluj,**Kolozsvár, Mátyás Király-tér 25.**

Lângă apotheca lui Hintz.

Am onoare a aduce la plăcută cunoștință on. public, că mi-am deschis nou atelier de fotografiat în piața Mátyás Király 26 și s'arajtat după recerințele timpului modern, provăzat cu cele mai noi mașinării s'a la dispoziția on. public. — În atelier se pregătesc fotografii protabin, lucii și matt, — chipuri de platin, aquarel, pigment și argint brom. — Recomand în deosebi sesiile mele fotografii de copii, pentru cari la expoziția regiunii am fost distins cu medalia de aur. — De altocum pregătesc și tablouri, grupe etc. în execuțiile cele mai noi și moderne.

Atelierul e deschis și în duminici și sărbători.

Cu deosebită stimă:

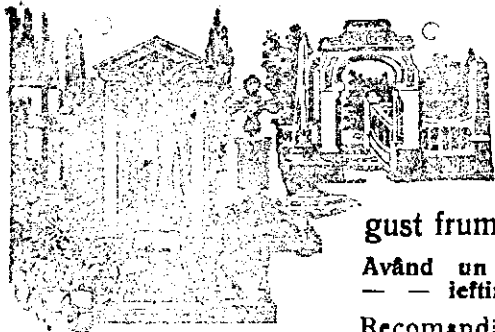
Csizhegyi Sándor, fotograf.**TUNNER CORNEL** industrie de marmoră și granit.

Telefon 856.

Timișoara

Telefon 856.

Hunyady-út 4 (Telefon 280).

Le recomandă magazinul asortat bogat monummente, table de marmoră, statui, fabricație proprie în executare de gust frumoasă și cu prețuri moderate

Având un magazin bogat, livrez mai ieftin ca orice concurență. — —

Recomandându-mă on. public cu stimă

TUNNER CORNEL, măiestru de sculptură în piatră.**INȘTIINȚARE.**

Am onoare a aduce la cunoștința on. mei mușterii, că m'am desfăcut de firma **Nemecz și Kövesdy**, ce a susținut pe Erzsébet-kö:ut nr. 20, și am deschis sub conducerea mea proprie în str. **Deák Ferencz 9.** (casa Lukács-partere) un nou

Salon de modă engleză pentru dame.

Cerând și pe mai departe tot sprijinul onoratelor dame, semnez

Cu deosebită stimă:

Kövesdy Lajos.**TRISKA J.** Primul depozit de plane — din tot Ardealul —

Cluj — Kolozsvár, Sétater-utca Nr. 10.

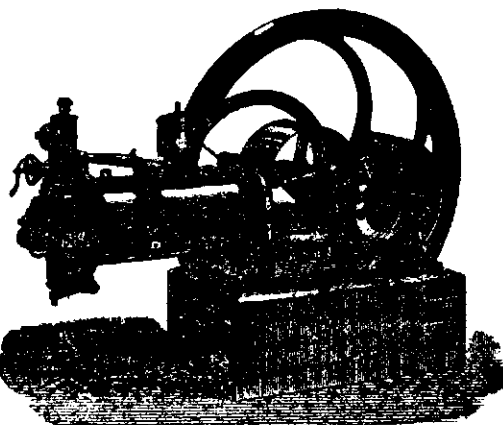

Recomandă pianurile și pianinele sale provenite din fabricile celebre din țară și străinătate, precum și atelierul său de reparat instalat din nou, în care pianurile vechi și stricute să repară repede, prompt și ieftin cu mijloace moderne — PLANURI CU CHIRII ÎN TINE.

Prima firmă de motoare sudungară.

SCHMEREK și SZABÓ

Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-u. 14.

Recomandă motoare mănate cu ulei brut, benzină și cu gaz de prima calitate, precum și orice artelă tehnică uleiuri, instrumente și mașini. Primește instalație de mări pentru măcinat. — Atelier de reparat proprie —

Catalog de prețuri se trimite gratuit și francat.

Bicicliștii nu mai sunt siliți a și procura **biciclete** ori unele dârți de biciclete din Viena sau Germania, pentru că în urma legăturilor favorabile ce am, sunt în stare a ținea cu prețurile de concurență.

1 buc. **bicicletă americană**, ajustată complet, cu scutitor de tină, cu semnal dublu, model 1909, francată la oricare stațiune din Ungaria — Cor. 96.— La comenzi se vor plăti 16 Cor. ca anticipație, restul prin rambursă.

Bicicleta de sus, cu roți ce se învârtesc liber verit. americ. NEW-REPARTURE sau „TORPEDO” cu oprit. dindărăt mai mult cu C. 15.—

- 1 buc. manta pentru bicicliști C. 4.60
- 1 buc. manta de munte pentru bicie. cu căptușală grossă „ 8.50
- 1 buc. pompă bună pentru biciclete „ 2.60
- 1 buc. pedale fine „ 4.20
- 1 buc. șea cu arc „ 4.50
- Nichelarea și smălțuirea unei biciclete „ 20.—

Toate părțile de biciclete trebuincioase se află în depozit și se vând cu prețuri foarte moderate. Nenumărate epistole de recunoștință! Cumpărătorilor necunoscuți le expediez numai cu rambursă, dreptacea articlii necorăspunzătoare se primesc îndărăt și la dorință restituiesc suma plătită. Comisiunile sumei totale a facturilor de 30 cor. ajunse ori întrecute se expediază francate. — Pentru toate mărfurile garantez.

Depozitul fabricii de mașini **Ladányi Izsó, Timișoara-Cetate** de cusut din Timișoara a lui Zápolyagasse 1, în edificiul seminarului rom. cat. Telefon 577. FILIALE: Timișoara-Fabric, strada principală 26, vis-à-vis de farmacia Jahner. Telefon 987.

Prima fabrică de nisip, peatră de var și stingătoare de var din Perjámos.

Filiala arădană

s'a deschis pe piața Óvár.

Comandele se primesc în cancelaria fabricii din

:: :: :: Arad, Óvár-tér, la :: :: ::

RÖSER MIHÁLY és Társai.

Vânzare de lemne de foc!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, cumcă din pădurile proprii și de pe proprietatea mea liferez cele mai bune

lemne de foc

din magazina dela Bârzava (cott. Arad) cu vagon. l. Afară de aceasta recomand magazinul meu de lemne, calitatea cea mai bună, uscate și clădite în stâncini, în **Arad, Óvár-tér nr. 10.** (La fosta casă de vamă înaintea podului cetății).

Liferez **acasă** și lemne tăiate cu săcurea dela 50 kgr. în sus. Una măje metrică cu 2—230 cor.

Prețurile se pot și la facerea comandelor dela dl **Petru Novac**, propriet. pădurilor din Vasoia, în **Arad** str. Weitzer János nr. 19. Telefon 670. (Dela Octombrie în casa proprie Teleky-u. nr. 4. vis-à-vis de reședința episcopoească) sau în **Arad Óvár-tér 10.** Telefon 579 unde e magazinul la fosta casă de vamă înaintea podului cel mare a cetății.

De asemenea pot servi cu țigle (cărămizi) veritabile.

Cerând binevoitorul sprijin al onor. public rămân cu deosebită stimă:

PETRU NOVAC,

proprietar și neșuțator de lemne.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacia **Debreczen** :: farmacia ::
ciost. :: „Arany egyszerve”

Numai există reumă!

Cine voește să scape de ori-ce soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medici **1 sticlă mare 2.65 Cor.** cu îndrumare, **3 sticle mari 6.65 Cor.** cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

MUSTAȚA E FRUMOASA

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustefelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte lute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 H. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2-15 Cor. Cu rambursă gratis.

Medicament pentru văpsirea părului. În culori blond, brunet sau negru. Efect la moment și singură vopșire e de ajuns, ca părul sau manta la o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărirea sumei Imprumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5⁰/₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipex spesele de intabulare, convertoz datorile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de Imprumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritorul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primește pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.

INTREPRINDERE DE POMPE FUNEBRE.

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință
a p. t. public, că am luat în primire

firma de înmormântări și pompe funebre

ce a susținat până aci pe numele

Gsutak Károly și fiul

și conform recerștelor timpului o volu continua.
25 de ani de praxă pe acest teren, făcuți în
patrie și străinătate mă îndreptătesc la cele mai
perfecte servii. În toată privința voiu fi cu
acurateț și punctualitate.

Cerând binevoitorul sprijin al p. t. public
semnez

Arad, 20 Octombrie 1909.

Cu osebită stință

Varga Imre.

Totodată îndrăsnesc a atrage atenșunea p.
t. public asupra marelui meu magazin de cununi
pentru ziua morșilor. Preșurile dela 80 fil. în
toate categoriile.

Telefon.

Serviciu punctual.

Mare asortiment de cununi!

Deschidere de florărie nouă!

Am onoare a avisa oa. public, că **am deschis**

o florărie modernă

în **Arad, Boros Béni-tér nr. 1.** (în casa dlui
Dr. Ispravnic) uade on. public va fi servit foarte bine
în toate ramurile grădinăriei moderne.

— Comandele din provișță se execută prompt. —

Grădinăria: Arad, str. Török Gábor nr. 7.

Roagă sprijinul on. public, cu deosebită stință:

LACZINA VENCZEL,

grădinar specialist și comercial.

Intr'un pătrar de oră nu mai aveți dureri
de cap dacă veți folosi renumitele

pastile contra durerii de cap

a lui Rozsnyay.

Preșul unei buc. 20 fil., 6 buc. 1 cor.

Picurii alpini ^{pen-}_{tru} stomac

a lui Rozsnyay

ca întăritori de stomac

— sunt neștreuși. —

Se află de vânzare exclusiv în

Farmacia lui

ROZSNYAY MÁTYÁS

Arad, Szabadság-tér.

S'a isprăvit cu ori-ce vole,
dacă te strâng sau te vatămă ghetele!

Pentru picioarele bolnave ori vătămăte, cel mai bun
leac e ghetele bune, cari se întind, dar nu vatămă, apără
piciorul, dar nu-l sdrobește. Pentru picioare fără
lăre, sau de tot simșitoare, cele mai bune

Ghete artificiale

pregătește: „Asociașunea productivă a călșunărilor Aradani“
sub conducerea directorului Iustin Olar, instructor și
specialist în acest ram industrial. — Firma asociașunei

„La Cisma roșle“ Arad, Szabadság-tér nr. 14.

Mare asortiment în ghete gata cu preșuri moderate.

Magazie de articlii pentru biserici și preoști.

GEORGE JANCOVICI

ARAD, Farray-utca Nr. 2.

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit nouăștile de toamna!

Aduc la cunoștința p. st. public că în
prăvălia mea se pot vedea următorii articlii
de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri en-
glezești colorate, flanele de
halaturi de lână și de erme-
lin, barcheturi, tenisuri.

Mătasuri pentru bluze la
modă, asortiment bogat.

Albituri femeiești gata, pânză
de așă și pamut, șifoane. Co-
voare, perdele, fețe de pat și
de masă, și mulți alți articlii,
cari nu se pot toate înșira.

Postavuri de reverenzi so-
site acum, brăuri preoștești
pe culorile roșu, vânăt și
negru.

Ciorapi împleșiți în temniță.